

Bolesław Artur Düllek

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

Sprawozdanie z II Kongresu Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej

W dniach od 13 do 15 listopada 2015 w roku jubileuszu 90-lecia (archi)diecezji katowickiej w Katowicach pod hasłem *Regnum Christi veniat! Niech przyjdzie Królestwo Chrystusa* odbył się II Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej. Organizatorami wydarzenia były Archidiecezjalna Komisja Muzyki Sakralnej, Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego oraz Śląski Związek Chórów i Orkiestr, zaś patronat honorowy nad wydarzeniem objął Jego Ekscelencja Metropolita Katowicki abp Wiktor Skworc.

Tematyką pierwszego dnia kongresu była współpraca między duszpasterzami i muzykami kościelnymi. W auli Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego kongres otworzył dziekan tegoż wydziału, ks. dr hab. Antoni Bartoszek, który zdradził, że w latach swej kleryckiej formacji sprawował w seminarium duchownym funkcję organisty. Po nim głos zabrał ks. abp Wiktor Skworc, który starał się odpowiedzieć na pytanie „Jaką muzykę lubi Pan Bóg?”. Odpowiedź była oczywista – „dobrą”, lecz na tym metropolita katowicki nie poprzestał, przytaczając słowa wybitnego teologa Karla Bartha, który miał napisać, że w niebie z całą pewnością nie słucha się Jana Sebastiana Bacha, za to aniołowie na pewno grają w wolnych chwilach muzykę Wolfganga Amadeusza Mozarta, której to Bóg z przyjemnością się przysłuchuje. Ksiądz abp Wiktor Skworc zakończył swe wystąpienie słowami pieśni „Ludu kapłański, Ludu królewski, Zgromadzenie święte, Ludu Boży, śpiewaj Panu swemu!”.

Po otwarciu kongresu rozpoczęła się sesja naukowa zatytułowana „Wczoraj i dziś muzyki liturgicznej” moderowana przez ks. prof. dr hab. Antoniego Reginka, który przypomniał, że wydarzenie ma miejsce w 50. rocznicę promulgacji konstytucji Soboru Watykańskiego II o liturgii świętej *Sacrosanctum concilium* oraz w 10. rocznicę I Kongresu Muzyki Kościelnej Archidiecezji Katowickiej. Wykład inauguracyjny wygłosił ks. prof. dr hab. Ireneusz Pawlak, nestor polskiej muzykologii. Tematem jego wystąpienia była *Muzyczna kultura duchowieństwa – pilnie poszukiwana!*. Muzykę określił prelegent mianem konia trojańskiego

laicyzacji Kościoła. Poprzez naukę piosenek zamiast pieśni, poprzez akompaniament gitar zamiast organów, poprzez nadmierne nowinkarstwo często mylone z postęmem oraz poprzez maniackalne pragnienie zrozumiałości liturgii, która i tak przecież pozostanie tajemnicą (kard. Joseph Ratzinger) do naszych kościołów dostaje się coraz częściej to, co nie ma nic wspólnego z Bożą chwałą. Nie można bowiem ulegać gustom gawiedzi, zapominając o tym, co boskie.

Po wystąpieniu ks. prof. dr hab. Ireneusza Pawlaka, który umyślnie często przejawiał negatywne aspekty wychowania muzycznego duchowieństwa, przedstawiono dwa referaty na temat zabiegów podejmowanych w archidiecezji katowickiej mających na celu podwyższenie poziomu muzycznego wychowania. Pierwszy z nich wygłosiła s. mgr M. Benigna Tkocz, która przybliżyła uczestnikom kongresu promulgowany 1 listopada 2015 przez metropolitę katowickiego nowy Statut Archidiecezjalnej Komisji Muzyki Sakralnej w Archidiecezji Katowickiej, skupiając się przede wszystkim na zadaniach tejże komisji. Po niej głos zabrał ks. dr Wiesław Hudek, *spiritus movens* kongresu, który wygłosił referat zatytułowany *W trosce o Bożą chwałę i uświęcenie wiernych. Wzajemne relacje prezbiterów i muzyków w świetle nowego Regulaminu Organisty Archidiecezji Katowickiej*, przybliżając zebranym zawarte w tak zwanej Karcie organisty przepisy prawne, promulgowane podobnie jak statut 1 listopada 2015. Data ta nie było przypadkowa, o czym wspominał sam ks. dr Wiesław Hudek. Wydawać by się mogło, że najlepszym terminem, w sposób symboliczny zawierającym organistów opiece jakiegoś świętego, byłby dzień 22 listopada (św. Cecylii) bądź 3 września (św. Grzegorza Wielkiego) lub inny związany ze świętym patronem muzyków. Tymczasem stało się tak, że dokumenty związane z muzyką liturgiczną zostały promulgowane 1 listopada, czyli w dzień Wszystkich Świętych. Pracę muzyków kościelnych powierzono tym samym wszystkim zastępom niebieskim.

Po wystąpieniu ks. dr Wiesława Hudka miała miejsce ożywiona dyskusja. Chociaż przeznaczono na nią planowo 45 minut, zdawało się, że uczestnicy czuli niedosyt. O godzinie 13.00 odbyło się w archikatedrze Chrystusa Króla nabożeństwo *Via lucis*. Przewodniczył mu ks. dr Wiesław Hudek – archidiecezjalny duszpasterz organistów. Nabożeństwo opierało się na medytacjach organowych przeplatanych krótkimi recytowanymi modlitwami. Podczas nabożeństwa można było wysłuchać *Komm, Gott Schöpfer, heiliger Geist* (BWV 667) Jana Sebastiana Bacha w wykonaniu Stanisława Pielczyka, *Suite Médiévale: cz. IV Méditation* Jeana Langlais'a w wykonaniu Brygidy Tomali, *Christunser Herrzum Jordan kam* (BWV 684) Bacha w wykonaniu Tomasza Płocha, *Le Banquet céleste* Oliviera Messiaena w wykonaniu Bartłomieja Barwinka, *Suite Médiévale: cz. III Improvisation* Langlais'a w wykonaniu Kamila Skawińskiego, *Liebster Jesu, wir sind hier*

(BWV 731) Bacha w wykonaniu Rafała Kozubka, *L'Ascension: cz. IV Prière du Christ montant vers son Père* Messiaena w wykonaniu Michała Duźniaka oraz improwizację na temat modlitwy *Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat* Piotra Wierzchałka. Po nabożeństwie odbyła się przerwa obiadowa, zaś o 15.30 w Domu Parafialnym przy kościele Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Katowicach rozpoczęto warsztaty muzyczne stanowiące przygotowanie do nieszporów. Od 19.00 w kościele Apostołów Piotra i Pawła miało miejsce przygotowanie do liturgii, zaś o 19.30 improwizacją na temat pieśni *Christus vincit* rozpoczęły się uroczyste nieszpory ku czci Chrystusa Króla, podczas których mieliśmy okazję nie tylko wysłuchać, ale i zaśpiewać po łacinie, która przecież wciąż jest językiem własnym Kościoła, *Magnificat, Pater noster* oraz antyfonę maryjną *Salve regina*, która formalnie zakończyła pierwszy dzień kongresu.

Dzień drugi, którego tematem przewodnim były dziedzictwo i perspektywy muzyki liturgicznej, rozpoczął się o godzinie 10.00 warsztatami muzycznymi przygotowującymi do mszy świętej w archikatedrze. Warsztaty miały miejsce w auli Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego w Katowicach. W południe odbyła się archikatedrze uroczysta Eucharystia o Jezusie Chrystusie Królu Wszechświata, której przewodniczył ks. abp Wiktor Skworec. Do mszy świętej akompaniowali: na wielkich organach prof. dr hab. Władysław Szymański, na małych organach zaś Piotr Wierzchałek. Śpiew animowały Joanna Marchonowicz oraz Brygida Tomala pełniąca jednocześnie funkcję kantora. Oprawę muzyczną uświetniły orkiestra i chór Państwowej Szkoły Muzycznej imienia Mieczysława Karłowicza w Katowicach pod batutą Wojciecha Sękóla, wykonując *Missa brevis C-dur* Charles'a Gounoda. Na zakończenie została wykonana pieśń autorstwa archikatedralnego organisty – Krzystofa Kagańca *Panowanie Twoje trwa*, której tekst okala kopułę „Matki kościołów” archidiecezji katowickiej. Po mszy miała miejsce przerwa obiadowa, po której rozpoczęła się sesja naukowa zatytułowana, przypomnijmy, „Wczoraj i dziś muzyki liturgicznej”, moderowana przez ks. mgr lic. Jana Waliczka. Sesja odbywała się w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. Pierwsze wystąpienie dotyczyło nowej twórczości muzycznej w Kościele rzymskokatolickim i zostało zaprezentowane przez ks. prof. dra hab. Rastislava Adamko. Po nim głos zabrał prof. dr hab. Julian Gembalski, który korzystając ze swego doświadczenia organmistrzowskiego oraz jako wizytator organów archidiecezji katowickiej, przedłożył referat *Nowe organy w archidiecezji katowickiej 1992–2015*. Po tym wystąpieniu miała miejsce krótka przerwa, po której głos zabrał ks. prof. dr hab. Antoni Reginek, przybliżając słuchaczom tematykę związaną z posłannictwem dziejowym chórów na Górnym Śląsku. Po nim przemówił prof. dr hab. Władysław Szymański, wygłaszając referat zatytułowany *Konkursy dla organistów parafialnych*. Po tych wystąpieniach odbyła się

ożywiona – tak samo jak jak poprzedniego dnia – dyskusja, po której ks. dr Wiesław Hudek podsumował kongres.

W niedzielę 15 listopada 2015 miał miejsce Dzień Muzyki Liturgicznej w Archidiecezji Katowickiej. W godzinach 10.00–16.00 obradowali Zarząd oraz dyrygenci zrzeszeni w Polskiej Federacji *Pueri Cantores*, zaś o 18.00 w sali koncertowej Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach odbył się koncert chórów Polskiej Federacji *Pueri Cantores* kończący II Kongres Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej. Można tam było posłuchać Chłopięcego Chóru Katedralnego z Tarnowa *Pueri Cantores Tarnovienses* pod dyrekcją ks. Grzegorza Piekarza, Młodzieżowego Chóru Parafii Chrystusa Miłosiernego z Białej Podlaskiej *Schola Cantorum Misericordis Christi* pod dyrekcją Piotra Karwowskiego, Archikatedralnego Chóru Męskiego Bazyliki św. Jana Chrzyciela z Warszawy *Cantores Minores* pod dyrekcją Josepha A. Hertera oraz Zabrzańskiego Chóru Młodzieżowego imienia Norberta Grzegorza Krocza *Resonans con Tutti* pod dyrekcją Waldemara Gałązki. Na koniec wszystkie chóry wykonały wspólnie trzy utwory, a koncert zakończył wspólny, wraz z publicznością, śpiew pieśni Feliksa Nowowiejskiego *Matko piekarska*.

II Kongres Muzyki Liturgicznej z pewnością był ważny nie tylko dla archidiecezji katowickiej, lecz był także znaczącym wydarzeniem kulturalnym dla całej Polski, za czym przemawiają choćby sylwetki prelegentów i występujące chóry. Ponadto trzeba zauważyć, że kongres nie był wyłącznie wydarzeniem kulturalnym, ale i naukowym, a także duchowym. Chociaż wydarzenie miało silne inklinacje kościelne, to cieszył się zainteresowaniem również osób świeckich. Należy pamiętać, że Kościół katolicki był od zawsze jednym z największych mecenasów sztuki. Oby owoce odbytego II Kongresu Muzyki Liturgicznej Archidiecezji Katowickiej były obfitsze, niż spodziewają się tego organizatorzy.